

SOCIÉTÉ TECHNIQUE MINIÈRE (L.T.M.)

kontra

MASCHINENBAU ULM GMBH (M.B.U.)

(A Cour d'appel de Paris
előzetes döntéshozatal iránti kérelme)

Az ítélet összefoglalása

1. *Eljárás – Előzetes döntéshozatal – A Bíróság hatásköre – Határok
(EGK-Szerződés, 177. cikk)*
2. *Eljárás – Előzetes döntéshozatal – A Bíróság hatásköre – Értelmezés
(EGK-Szerződés, 177. cikk)*
3. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok –
Megállapodások – Tilalom gazdasági értékelés alapján – A megállapodás jogilag
meghatározott kategóriája – A kategória feltétlen megállapításának hiánya
(EGK-Szerződés, 85. cikk)*
4. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok – a
megállapodások bejelentése a Bizottságnak – Hiány – Joghatások
(EGK-Szerződés, 85. cikk, 17/62 rendelet, 4. cikk és 153/62 rendelet)*
5. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok –
Megállapodás – Tilalom – Feltételek
(EGK-Szerződés, 85. cikk)*
6. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok – Az
EGK-Szerződés 85. és 86. cikke – E rendelkezések különbségtételének hiánya a
vállalkozások gazdaságban elfoglalt helye alapján*

7. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok – Megállapodások, amelyek hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre – Fogalom*
(EGK-Szerződés, 85. cikk)
 8. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok – Versenyt sértő megállapodások – Megállapítás feltételei*
(EGK-Szerződés, 85. cikk)
 9. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok - Az EGK-Szerződés 85. cikkének (2) bekezdése szerinti semmiség – Semmis szerződéses rendelkezések – A megállapodás egyéb részeire gyakorolt hatás*
 10. *Az EGK politikája – A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok – A 85. cikk (1) bekezdésének tilalmába ütköző kizárólagosságra vonatkozó szerződések*
-
1. Lásd a 6/64 sz. ügyben hozott ítélet összefoglalásának 2. pontját (EBHT X. 1145. o.).
 2. Lásd a 6/64 sz. ügyben hozott ítélet összefoglalásának 1. pontját (EBHT X. 1145. o.).
 3. Az EGK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése egy megállapodás hatásának gazdasági értékelésén alapul, és nem értelmezhető úgy, hogy az eleve eldönti, hogy jogi természete alapján a megállapodások egy meghatározott fajtája tilalom alá esik vagy sem.
 4. A Bizottságnak történő, a 17/62 és a 153/62 rendeletben előírt bejelentés hiánya nem vonja maga után a megállapodás teljes semmiségét, csak esetlegesen a 85. cikk (3) bekezdésében foglalt eltérések vonatkozásában járhat következménnyel, ha meg kellett volna állapítani, hogy a megállapodást a 85. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alá esik.

5. A megállapodás tilalma azon egyetlen kérdéstől függ, hogy a szóban forgó eset körülményeit figyelembe véve a kérdéses tilalom megállapításának feltételei ténylegesen fennállnak-e a 85. cikk (1) bekezdésében megállapítottak szerint.
6. Lásd a 32/65. sz. ügyben hozott ítélet összefoglalásának 3. pontját.
7. Annak megállapításához, hogy hatással lehet a tagállamok közti kereskedelemre, a megállapodásnak az objektív jogi és ténybeli elemek alapján a valószínűség magas fokán kell lehetővé tennie annak feltételezését, hogy közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy lehetséges hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelmi kapcsolatra, és attól lehet tartani, hogy megakadályozhatja az egységes piac kialakulását a tagállamok között. E tekintetben meg kell vizsgálni, hogy a megállapodás alkalmas-e bizonyos termékek tagállamok közötti piacának korlátozására.
8. Annak vizsgálatához, hogy egy megállapodásnak célja-e a közös piacon belüli verseny megsértése, elsőként meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül, a verseny megsértésének, amely 85. cikk (1) bekezdésében szerepel, a megállapodás rendelkezéseinek egy részéből vagy egészéből kell származnia.

Amennyiben az említett rendelkezések elemzése nem tár fel a versenyre nézve megfelelő mértékű káros hatást, sor kerülhet a megállapodás hatásainak vizsgálatára, és ahhoz, hogy a tilalom alá essen, szükséges, hogy együtt legyenek azok az elemek, amelyek alapján megállapítható, hogy a versenyt érezhetően akadályozza, korlátozza, vagy torzítja; a versenyt azon valós keretek között kell vizsgálni, amelyek közt az a vitatott megállapodás hiányában megvalósulna.

9. A megállapodás EGK-Szerződés 85. cikkének (2) bekezdése szerinti semmissége csak a megállapodás tilalom alá eső részeire alkalmazandó, vagy a megállapodás egészére, amennyiben úgy tűnik, hogy e részek nem választhatóak el a megállapodástól. A többi, tilalom alá nem eső szerződéses rendelkezés nem tartozik a közösségi jog hatálya alá.

10. Egy kizárólagosságra vonatkozó szerződés a 85. cikk (1) bekezdésének tilalma alá eshet különleges tényállása, vagy a kizárólagosságot biztosító rendelkezés szigorúsága miatt.

Lásd a 32/65. sz. ügyben hozott ítélet összefoglalásának 5. pontját.

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE

1966. június 30.*

A 56/65. sz. ügyben

a Bírósághoz a Cour d'appel de Paris (első tanács) által az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 177. cikke értelmében benyújtott, az e bíróság előtt

a SOCIÉTÉ TECHNIQUE MINIÈRE (LTM)

és

a MASCHINENBAU ULM GMBH (M.B.U.)

között folyamatban lévő jogvitában:

1. Az EGK-Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése és végrehajtási rendeletei,
2. az említett szerződés 85. cikkének (2) bekezdése

értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában

A BÍRÓSÁG

tagjai: Ch. L. Hammes elnök, L. Delvaux tanácselnök, A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Lecourt (előadó) bírák,

főtanácsnok: K. Roemer,

hivatalvezető: A. Van Houtte

* Az eljárás nyelve: francia.

meghozta a következő

ÍTÉLETET

indokolás

Az 1965. július 7-i ítélettel, amely november 19-én érkezett az Európai Gazdasági Közösségek Bíróságához, a Cour d'appel de Paris (első tanács) az EGK-Szerződés 177. cikke alapján előzetes döntéshozatal céljából az említett szerződés 85. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett elő megfelelő formában a közösség bíróságának.

E kérdések megfogalmazása a következő:

„1. Hogyan kell értelmezni a Római Szerződés 85. cikkének (1) bekezdését, valamint a végrehajtására hozott közösségi rendeleteket az olyan szerződés vonatkozásában, amelyet nem jelentettek be és »kizárólagos értékesítési jogot« biztosít, valamint

- nem tiltja a értékesítésre jogosultnak, hogy az EGK többi piacára reexportálja azokat az árukat, amelyeket a szállítótól szerzett;
- nem tartalmazza szállító kötelezettségét arra vonatkozóan, hogy megtiltsa a közös piac más tagállamaiban tevékenykedő értékesítésre jogosultaknak, hogy termékeit a szerződésben félként szereplő értékesítésre jogosult fő tevékenységi területén értékesítsék;
- nem akadályozza az értékesítésre jogosult országának kereskedőit és felhasználóit abban, hogy beszerzéseiket az értékesítésre jogosult melletti párhuzamos behozatal, vagy a közös piac más tagállamai szállítóinak igénybevételével végezzék,
- a szállító előzetes engedélyezésétől teszi függővé az értékesítésre jogosult által a kizárólagos értékesítéssel érintett eszközökkel esetlegesen versengő gépek szállítását;

2. A Római Szerződés 85. cikkének (2) bekezdésében előírt semmisség az ugyanezen cikk (1) bekezdésének tilalmába ütköző rendelkezést magába foglaló szerződés egészére vonatkozik, vagy esetlegesen korlátozódhat-e csak a tiltott rendelkezésre?”

A Bíróság hatásköréről

A Société Technique Minière, a Cour d’appel de Paris előtt folyó eljárásban szereplő egyik fél azt kifogásolja, hogy a bíróság az értelmezési kérdések leple alatt valójában alkalmazásra vonatkozó kérdést tett fel, amely kizárólag a nemzeti bíróságok hatáskörébe tartozik.

A Szerződés 177. cikkének rendelkezései szerint a Bíróság hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a közösségi jogi aktusok érvényessége és értelmezése kérdésében.

Ugyanezen cikk rendelkezései szerint a tagállamok bármely bírósága a Bírósághoz fordulhat, „úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére”.

A Bíróság tehát nem vizsgálhatja azokat az indokat, amelyek alapján ezt a nemzeti bíróság szükségesnek találta.

Ugyanígy nincs hatásköre a Szerződésnek egy adott esetre alkalmazhatóságáról dönteni, ugyanakkor az eset elemeiből levezetheti azokat az érvényességi vagy értelmezési kérdéseket, amelyekre hatásköre kiterjed.

Egyébként annak szükségessége, hogy a vitatott szöveg használható értelmezést nyerjen, igazolja annak a jogi keretnek a nemzeti bíróság általi bemutatását, amelybe a kért értelmezést helyezni kell.

A Bíróság a Cour d’appel de Paris által leírt jogi elemekből tudja kiemelni a feltett kérdések megértéséhez és a megfelelő válasz kidolgozásához szükséges részleteket.

A 85. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó első kérdéstről

A Bíróságot a 85. cikk (1) bekezdésének értelmezésére kérték „olyan szerződés vonatkozásában, amelyet nem jelentettek be” és „kizárólagos értékesítési jogot” biztosít.

A bejelentés hiánya

Ahhoz, hogy a Szerződés 85. cikkének (1) bekezdése értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlenként tilos legyen, a vállalkozások közötti megállapodásnak különböző feltételeknek kell megfelelnie, amelyek nem annyira a megállapodás jogi természetétől, mint inkább ennek egyrészt a „tagállamok közti kereskedelemmel” másrészt a „versennyel” való kapcsolatától függenek.

Az említett rendelkezést, amely a megállapodás hatásainak két szempontból történő figyelembevételével gazdasági értékelésen alapul, nem lehet tehát úgy értelmezni, hogy az eleve eldönti, hogy jogi természete alapján a megállapodások egy meghatározott fajtája tilalom alá esik vagy sem.

Az a szerződés, amellyel a gyártó kizárólagos értékesítőre bízta termékeinek eladását egy meghatározott területen, nem eshet automatikusan a 85. cikk (1) bekezdésének tilalma alá.

Ellenben egy ilyen szerződés megfelelhet az említett rendelkezésben szereplő feltételeknek különleges tényállása, vagy a kizárólagosságot biztosító rendelkezés szigorúsága miatt.

Mivel a 17/62 és a 153/62 rendelet nem bővíthetik a 85. cikk (1) bekezdésével meghatározott tilalmat, az e rendeletekben előírt, a Bizottságnak történő bejelentés hiánya nem vonja maga után a megállapodás teljes semmiségét, csak esetlegesen a 85. cikk (3) bekezdésében foglalt eltérések vonatkozásában járhat következménnyel, ha meg kellett volna állapítani, hogy a megállapodást a 85. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alá esik.

A megállapodás tilalma azon egyetlen kérdéstől függ, hogy a szóban forgó eset körülményeit figyelembe véve a kérdéses tilalom megállapításának feltételei ténylegesen fennállnak-e a 85. cikk (1) bekezdésében megállapítottak szerint.

A „vállalkozások közötti” megállapodás szükségessége

Ahhoz, hogy ez alá a tilalom alá essen, a megállapodásnak vállalkozások között kell létrejönnie.

Az említett rendelkezés nem tesz semmiféle megkülönböztetést aszerint, hogy a felek a gazdasági folyamatok azonos szintjén (ún. horizontális megállapodások), vagy különböző szintjén (ún. vertikális megállapodások) helyezkednek-e el.

Ezért egy „kizárólagos értékesítési jogot biztosító” rendelkezést tartalmazó szerződés megfelelhet ennek a feltételnek.

A tagállamok közötti kereskedelemmel való kapcsolat

Ennek a megállapodásnak ezenkívül olyannak kell lennie, amely „hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre”.

Ez a rendelkezés, amelyet a 85. cikknek a „közös piaccal összeegyeztethetetlen” megállapodásokat említő bevezető szavai pontosítanak, rögzíteni igyekszik a tilalom alkalmazási területét azáltal, hogy a tagállamok közötti egységes piac létrehozása akadályának lehetőségén alapuló előzetes feltételt ír elő.

Valójában a verseny megsértése a megállapodás által csak akkor esik a 85. cikk közösségi jogi tilalma alá, amennyiben a megállapodás a tagállamok közötti kereskedelemre hatással lehet, míg ellenkező esetben nem ez a helyzet.

Hogy ennek a feltételnek megfeleljen, a kérdéses megállapodásnak objektív jogi és ténybeli elemek alapján a valószínűség magas fokán kell lehetővé tennie annak feltételezését, hogy közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy lehetséges hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelmi kapcsolatokra.

Ezért annak kiderítéséhez, hogy egy „kizárólagos értékesítési jogot biztosító” rendelkezést tartalmazó szerződés a 85. cikk alkalmazási körébe tartozik-e, tudni kell, hogy az alkalmas-e bizonyos termékek tagállamok közötti piacának korlátozására, és így a Szerződés által elérni kívánt gazdasági összefonódás megnehezítésére.

A megállapodás kapcsolata a versennyel

Ahhoz, hogy a 85. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alá essen, a vitatott megállapodásnak olyannak kell lennie, amelynek „célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása”.

Mivel e feltételeknek nem egyszerre kell teljesülniük, hiszen alternatív jellegüket a „vagy” kötőszó is jelzi, meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül.

A versenyre megsértésének, amely 85. cikk (1) bekezdésében szerepel, a megállapodás rendelkezéseinek egy részéből vagy egészéből kell származnia.

Amennyiben az említett rendelkezések elemzése nem tár fel a versenyre nézve megfelelő mértékű káros hatást, sor kerülhet a megállapodás hatásainak vizsgálatára, és ahhoz, hogy a tilalom alá essen, szükséges, hogy együtt legyenek azok az elemek, amelyek alapján megállapítható, hogy a versenyt érezhetően megakadályozza, korlátozza, vagy torzítja.

A szóban forgó versenyt azon valós keretek között kell vizsgálni, amelyek közt az a vitatott megállapodás hiányában megvalósulna.

A versenyt megsértése kétségbe vonható, ha az említett megállapodás szükségesnek tűnik ahhoz, hogy a vállalkozás olyan területre hatoljon be, ahol addig nem tevékenykedett.

Ezért annak megállapításához, hogy egy „kizárólagos értékesítési jogot biztosító” rendelkezést tartalmazó szerződést célja vagy hatása miatt tiltottnak kell-e tekinteni, meg kell vizsgálni a megállapodás tárgyát képező termékek természetét és korlátozott vagy nem korlátozott voltát, a szállító és az értékesítésre jogosult helyzetét és jelentőségét az adott termék piacán, a megállapodás elszigetelt voltát, vagy ellenkezőleg, helyét egy sor további megállapodás között, a kizárólagosságot biztosító rendelkezés szigorúságát, vagy ellenkezőleg, a többi kereskedelmi versenytársnak ugyanazon termékek tekintetében az újrakivitel vagy a párhuzamos behozatal révén hagyott lehetőségeket.

A 85. cikk (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozó második kérdésről

A 85. cikk (2) bekezdése szerint „az e cikk alapján tiltott megállapodás vagy döntés semmis”.

E rendelkezést, melynek a rendeltetése a Szerződés tiszteletben tartásának biztosítása, csak közösségi jogi céljával összefüggésben lehet értelmezni, és erre a területre kell korlátozni.

A szóban forgó semmisség csak a megállapodás tilalom alá eső részeire alkalmazandó, vagy a megállapodás egészére, amennyiben úgy tűnik, hogy e részek nem választhatóak el a megállapodástól.

Ennek következtében a többi, tilalom alá nem eső szerződéses rendelkezés nem tartozik a közösségi jog hatálya alá, mivel ezekre nem alkalmazandó a Szerződés.

A költségekről

A Bíróság felé észrevétellel élő Európai Gazdasági Közösség Bizottsága részéről felmerülőt költségeket nem kell megtéríteni.

Mivel ez az eljárás az alapeljárásban résztvevő felek számára a Cour d'appel de Paris előtt függőben levő ügy egy szakaszát képezi, ez utóbbi bíróság dönt a költségek viseléséről.

A fenti indokok alapján,

tekintettel az eljárási cselekményekre,

az előadó bíró jelentésének meghallgatását követően,

az alapeljárás felei és az Európai Gazdasági Közösség Bizottsága észrevételeinek meghallgatását követően,

a főtanácsnok indítványának meghallgatását követően,

tekintettel az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 85. és 177. cikkére,

tekintettel az Európai Gazdasági Közösség Bíróságának alapokmányáról szóló jegyzőkönyvre,

tekintettel az Európai Gazdasági Közösség Bíróságának eljárási szabályzatára,

A BÍRÓSÁG

a Cour d'appel de Paris 1965. július 7-i ítéletével hozzá intézett, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére válaszolva a következőképpen határozott:

Az első kérdésre adott válasz

A „kizárólagos értékesítési jogot biztosító” rendelkezést tartalmazó szerződések pusztán természetüknél fogva nem egyesítik azokat az elemeket, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy megvalósuljon a Szerződés 85. cikkének (1) bekezdésében előírt közös piaccal való összeegyeztethetlenség.

Az ilyen kategóriájú szerződést egyedileg megvizsgálva mindazonáltal egy meghatározott ténybeli helyzet, vagy különleges rendelkezések miatt jelen lehetnek ezen elemek, amennyiben a következők teljesülnek:

1. A „kizárólagos értékesítési jogot biztosító” rendelkezést tartalmazó szerződéseknek vállalkozások között kell létrejönniük, bármi legyen is helyzetük a gazdasági folyamatok különböző fokain.

2. Ahhoz, hogy a 85. cikk alkalmazási területére essen, szükséges, hogy az objektív jogi és ténybeli elemek alapján nagy valószínűséggel lehessen attól tartani, hogy közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy lehetséges hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelmi kapcsolatra, és megakadályozhatja az egységes piac kialakulását a tagállamok között.

E tekintetben meg kell vizsgálni, hogy a megállapodás alkalmas-e bizonyos termékek tagállamok közötti piacának korlátozására.

3. Célja vagy hatása a versenyt megakadályozza, korlátozza, vagy torzítja.

A kizárólagos értékesítési jogot biztosító megállapodás céljának vizsgálata esetén ennek a megállapításnak valamennyi rendelkezésből, vagy egyes rendelkezésekből kell erednie, e rendelkezéseket önmagukban vizsgálva.

E feltételek teljesülésének hiányában a megállapodás hatásait kell vizsgálni, annak megállapítása céljából, hogy érezhetően akadályozza, korlátozza vagy torzítja a versenyt.

E tekintetben meg kell vizsgálni a kizárólagosságot létrehozó záradék szigorúságát, a megállapodás tárgyát képező termékek természetét és mennyiségét, szállító és az értékesítésre jogosult helyzetét az adott termék piacán, valamint a megállapodásban, adott esetben az ugyanahhoz a hálózathoz tartozó egyéb megállapodásokban részt vevők számát.

A második kérdésre adott válasz

A 85. cikk (2) bekezdésében előírt semmisség valamennyi, a 85. cikk (1) bekezdésével összeegyeztethetetlen szerződéses rendelkezésre vonatkozik.

E semmisségnek a megállapodás többi részére gyakorolt hatása nem közösségi jogi kérdés.

A bíróság úgy határoz, hogy a Cour d'appel de Paris feladata a jelen eljárás költségek viseléséről dönteni.

Így döntött Luxembourgban, 1966. június 30-án.

Hammes

Delvaux

Strauss

Donner

Trabucchi

Lecourt

Monaco

Kihirdetve Luxembourgban, az 1966. június 30-i nyilvános ülésen.

hivatalvezető

elnök

A. Van Houtte

Ch. L. Hammes

Dokumentum státusa = jogilag lektorált